

FRYMBURSKÉ OZVĚNY

16.

VYDÁVÁ MNV V NOVÉM HRÁDKU

A j a k p ř i š e l " Ú N O R " .

Když jsme v květnových dnech roku 1945 v našich obcích a městech vítali Rudou armádu, která nám po těžkých létech okupace, přinesla konečně svobodu zdálo se, že celý národ, všeshen lid, je dostatečně poučen a nepřipustí nové politické čachrování a rozeštvávání, jehož vyvrcholením byla ztráta naší národní svobody.

Krutá daň na lidských životech počítaná na statisíce zavazovala všeshen náš lid nepřipustit již nikdy poměry z doby před rokem 1938 a to tím soíše, že návrat svobody tak lehko ztracené byl vykoupen mořem krve a bolesti jak našeho národa, tak i krví a životy našich osvoboditelů. Vždyť jenom na zdolání Karpat a přechod Dukelským průsmykem na Slovensko, kde se rozhořelo povstání, zapletila Rudá armáda více než 60 000 životy.

V květnových dnech roku 1945 se také zdálo, že uskutečnění toho oč náš lid usiloval již v roce 1918 bude bez obtíží dosaženo. Naplnění hesla z roku 1918 "Socilalistický národ" se zdálo být hotovou věcí. A jak by také ne. Vždyť ze čtyř politických stran obnovených po osvobození v roce 1945 se tři strany hlásily k socialismu a čtvrtá strana o sobě prohlašuje " Jsme pravé křídlo levice ".

Málo kdo z nás prostých občanů si uvědomoval, že reakce nezmizela z povrchu země, ale jenom zalezla a čeká až znova přijde její čas. Zakládají se jednotné odbory, jednotný svaz mládeže a jiné.

Je zde také Košický vládní program, ve kterém je pamatováno na položení základu k výstavbě socialismu u nás v Československu. K plnění tohoto programu jsou svým podpisem zavázány všechny strany. Počítá se také s odsunem "Páté kolony" naší předmnichovské republiky, s odsunem Němců tam, kam je jejich srdce táhla, když v roce 1938 hulákali "chceme domů , do říše ".

Nová ČSR měla být jednotným státem dvou národů Čechů a Slováků. Kdo by za těchto okolností pochyboval o tom, že naše

cesta k socialismu nebude sice nijak lehká, ale když nebude rušena vnitřními rozpory, půjde to bez otřesů kupředu.

Jenom že jedno naše pořekadlo praví "Papír snese všecko". Jiné zase "Řeč se mluví a voda teče". A tak k údivu mnoha našich poctivých občanů pozvolna dochází k situaci za které část těch, kteří dali svůj podpis pod Košický vládní program nemá zájem na jeho plnění.

Mnozí z těch, kteří mluvili o jednotě národa a měli plná ústa socialismu najednou ztratili paměť.

Reakce, která po příchodu Rudé armády v roce 1945 rychle zalezla, pomalu se objevila znova na scéně. Do některých stran Národní fronty, zejména do strany Národně socialistické, byli volně vpuštěni příslušníci bývalých buržoasních a měšťáckých stran. Také příslušníci bývalé agrární strahy, stříbrňáci a příslušníci všelijakých jiných reakčních organizací našli v této straně útočiště.

Část různých reakčnicků zalezla také do strany lidové. Ze strahy jež o sobě tvrdila, že je pravé křídlo levice stala se najednou strana nesocialistická.

K prvním útokům na stránkách tisku dochází již v roce 1945. Útoky pak pokračují a nabývají na intenzitě.

Naši starší občané si jistě pamatují na články tehdejšího ministra Procházky, na články poslanců Dr. Koželuhové a Dr. Ducháčka, na stránkách Lidové demokracie a Obzorů. Snad si vzpomenou i na to co psal redaktor Peroutka. V národně socialistickém tisku se útoky a štváním vyznamenávají poslanci Čínek a Hora i další. Nelze vynechat ani redaktora Pavla, Tigrida. Tento bojovník proti socialismu a všemu pokrokovému dokonce nevyčkal ani na to jak skončí pokus o reakční puč a již 23. února 1948 odchází na západ, kde se útoky proti svému národu snaží zavděčit svým chleboďárcům.

Reakce se v počátcích snaží brzdit naši cestu vpřed. Později, když mnohým jak se říká "Otrnulo", snaží se kolo dějin zastavit.

Prvním závažným měřením sil byly volby do Ústavodárného národního shromáždění v roce 1946. Výsledek voleb přes všecko štvání proti komunistům dopadl však docela jinak než byl se strany vedení Národně socialistické a strany Lidové očekáván. KSČ obdrželo v českých zemích kolem 40% hlasů a celostátně pak 38% hlasů, což spolu se sociálně demokratickou

stranou představovalo v Národním shromáždění nadpoloviční většinu.

Zklamáním u naší domá cí reakce bylo veliké, ale snad ještě větší bylo v některých zemích na Západě, ostatně tehdejší velvyslanec USA u nás v ČSR pan Steinhardt to dal tehdy nepokrytě najevo. Rostoucí drzost reakce byla výsledkem voleb v roce 1946 poněkud přibrzděna. Velké vítězství komunistů ve volbách všem reakčnickům jasně ukázalo, že pokus o zvrát nastoupené cesty by v daných poměrech nebyl nijak lehký.

Vypadalo to tehdy tak, že výsledek voleb vyrazil některým funkcionářům strany Národních socialistů a lidovců dech. Ne však na dlouho. Reakce začíná uskutečňovat znovu svůj, zřejmě přepracovaný plán. Ten spočíval zhruba v tom; Na jedné straně brzdit a zpomalovat naší hospodářskou i politickou konzolidaci. Na straně druhé, využít parlamentu a vlády k tomu, aby byl vytvářen stav podobný tomu jak jej známe z historie roku 1920.

Aby bylo možno dostat komunisty do izolace, je tu snaha odtrhnout stranu sociálních demokratů od politiky společného tlaku s komunistickou stranou. Je k tomu využito sjezdu Československé sociální demokratické strany v roce 1947 v Brně. Na tomto sjezdu byl do čela strany na místo Z. Fierlingra zvolen pravicově zaměřený Bohumil Laušman. V této straně, v jejím vedení probíhal ostrý boj mezi levicově orientovanou částí vedenou Z. Fierligerem, L. Jankovcovou, F. Ermanem a dalšími, proti pravičákům vedenými zejména ministrem V. Majerem a B. Laušmanem-.

Současně jsou prováděny pokusy o rozložení jednoty Revolučního odborového hnutí. Je tu pokus o rozbití jednotné mládežnické organizace.

Ve vládě se musí komunisté rvát o každý krok vpřed. Situace nabývá na vážnosti, když se nám následkem velikého sucha málo na polích v roce 1947 urodilo. Tehdy nám, naší seuseďé republice nezištně pomohl Sovětský svaz. Ač sám doma neměl dostatek, dodal nám takové množství obilovin, jaký byl nutný k zajištění výživy celého národa. Bylo však potřeba pomoci našim zemědělcům postiženým neúrodou. Bylo také třeba pomoci státním zaměstnancům. Kde však na to vzít úhradu?

Znárodnění průmyslu provedené k 28. říjnu 1945 nepostihlo zejména u lehkého průmyslu a spotřebního závody pod 500 zaměstnanců. Tyto závody zůstávají v soukromých rukách, vede se jim nad míru dobře a tak se rozrůstají. Nebylo výjimkou, že počet zaměstnanců v těchto fabrikách se blížil tisícovce. Dobře se dařilo i velkoobchodu, který byl také v rukách soukromníků.

Šmelina a černý trh se závratnými cenami velmi rychle narůstal. Potraviny a zboží všeho druhu mizí z trhu.

Pamatují se, že v tisku byl tehdy na podzim v roce 1947 uváděn příklad z textilu. Odhadovalo se, že celá 1/3 vyrobeného textilního zboží mizí různými cestami do zahraničí, ale o nákup potřebných surovin se měl starat stát. Komunisté za této situace navrhuji, ať platí ti co na to mají, těch nebylo málo a navrhuji zavedení tak zvané milionářské dávky.

Revizí pozemkové reformy bylo zjištěno, že v některých případech zbylo majitelům na tisíce hektarů pozemků. Jako příklad možno uvést rod. Kol. Mansfeldů, kterým zůstalo na 9 000 ha pozemků. Olomouckému arcibiskupství dokonce na 30 000 ha pozemků. Komunisté postavili na program jednání další znárodnění a další pozemkovou reformu.

Zatím co ve vládě jsou sváděny úporné potyčky o znění článku nové ústavy, která má uzákonit vše, co bylo již dosaženo, ale současně má zajistit postupný přechod od národní a demokratické revoluce k revoluci socialistické. Boj probíhá také o to jak bude připravováno nové pokrokové národní pojištění. Vše nasvědčuje tomu, že reakce ve vládě se připravuje k rozhodnému kroku, že se pokusí zvrátit náš vývoj a tak skoncovat s postupem vpřed k socialismu.

Je všeobecně známo, že v roce 1948 po ukončení práce Ústav. národního shromáždění budou nové volby. Otázka zní! Jak to s námi dopadne? Nebude ještě větší neúspěch než v roce 1946. Naše domácí reakce nemá s čím před voliče předstoupit. Chtěli jít před voliče ne s tím co udělali, toho bylo poskrovnu a tak se půjde s tím, čemu jsme zabránili. Jak by to ale ve volbách dopadlo, není těžké se dovtípit.

A tak těmto pánům zůstává poslední možnost, jak zastavit vývoj. Vsadit vše na vládní puče tak přivodit opakování roku 1920. Reakce při tom plně spoléhá na presidenta Dr. Beneše. Hledá se jenom potřebná záminka přijatelná i pro široké masy lidu. Hledá se ale marně. Čas kvapí a komunisté svoji zásadovou politikou žádnou záminku nedávají.

Již od svého vzniku je Sbor národní bezpečnosti, tato nová lidová bezpečnostní složka trnem v oku naší reakce. O to více, že ministr vnitra, kterému je podřízena, je zásadový komunista. Ten pak v polovině února 1948 provádí některé změny ve velitelských kádrech SNB. V celku bylo přeloženo asi 19 velitelů. Část těchto velitelů byla velmi úzce napojena na národně socialistickou stranu a nebylo pochyb o tom, že jsou zapojeni do přípravy puče. Tonoucí i stébla se chytá, praví jedno naše pořekadlo. Teď tedy to stéblo konečně připlouvá.

Národně socialističtí a lidovečtí ministři spustili se ve vládě divoký pokřik, že si to nenechají líbit a že přikročí k jinému postupu. A přikročili. Již 17. února 1948 nebyla z důvodů jejich provokací schůze vlády schopna jednat dle programu, nebyla ani řádně ukončena.

Události dostávaly rychlé tempo. Dne 18. února 1948 žádá předseda vlády Klement Gottwald slyšení u prezidenta republiky Dr. Beneše, provázen ministrem vnitra V. Noskem. Prezident republiky Dr. Beneš je plně informován o stavu jež vznikl ve vládě i o jeho příčinách, ale současně je varován před úmysly dosadit nějakou úřednickou vládu. Rušná jednání probíhají po celý den 19. února 1948. Pátek 20. února 1948 byl dnem, kdy reakční ministři stran národně socialistické a lidové a Slovenské demokratické strany podávají demisi.

Čtenáři ať mi odpustí, že nebudu ve všech událostech zabíhat do podrobností, bylo by toho přece jenom trochu moc.

Jako jednu ze závažných událostí nutno uvést Celostátní sjezd závodních rad, který se sešel 22. února 1948 a až na několik málo vyjímek se postavil za požadavek, aby prezident republiky Dr. Beneš přijal demisi reakčních ministrů, a aby byla jmenována vláda nová, ovšem bez těch, kdo podali demisi.

Značnou událostí byla celostátní generální stávka dne 24./února 1948 vyhlášená na podporu přijetí demise reakčních ministrů.

Nemohu zde vynechat jednu z velmi závažných událostí, ustavení Akčních výborů Národní fronty, jež měly uplatňovat moc lidu při očistě politických i státních orgánů od stoupců reakčních spiklenců.

Den 25.únor 1948 je dnem nástupu lidu na mohutnou manifestaci na Václavském náměstí. Je také dnem nástupu Lidových milicí pro které zbraně vyrobila zbrojovka v Brně. Sem také přímo z pražského hradu přijíždí s. Klement Gottwald, aby tomuto obrovskému shromáždění lidu oznámil, že prezident republiky Dr. Beneš přijal demisi reakčních ministrů a na návrh předsedy vlády s. Klementa Gottwalda jmenoval vládu novou, vládu obrozené Národní fronty.

Co k tomu ještě dodat? Snad jenom to, že dějiny se neopakují. A tak rok 1920 svojí reprýzu neměl.

Zasloužila se o to jednota pracujícího lidu pod vedením Komunistické strany Československa, která pod vedením soudruha Klementa Gottwalda stála v únoru 1948 na výši doby. Pokus o reakční puč ve vládě posunul běh událostí daleko kupředu k socialismu.

Reakce ztratila moc politickou a po dalším znárodnění závodů, velkoobchodů a odebrání velkostatkářské půdy i moc ekonomickou. A co ti kteří měli ústa plná "Národa a lidu", se kterým však nikdy nešli a nic pro něj neudělali?

Značná část jich postupně odešla, jak se lidově říká "za kopečky". Není se ani co divit. Práce jim nevoněla, dělník v montérkách to byla jen lůza z ulice. Dělník jim páchl potem fabriky a zemědělec chlévem.

Hodně z nich je dávno zapomenuto, část ještě v cizím žoldu šťve na Západě proti vlastnímu národu.

Ti co zůstali doma na svoji porážku nezapoměli. Stejně jako v roce 1948 se ve spojení se zahraniční reakcí pokouší v roce 1968 o provedení odvety, o tak zvaný "Antiúnor". I když poučení ze zkušeností z roku 1948 šli na to chybně, pokusem rozložit KSČ jako avantgardu dělnické třídy zevnitř. Díky včasnému zásahu našich spojenců jim to nevyšlo.

To však je již jiná otázka, snad někdy se k tomu problému vrátíme i na stránkách těchto novin.

Uzavírám tento svůj příspěvek heslem, které pronesl ke shromáždění lidu v únoru 1948 soudruh Klement Gottwald a které stále platí :

" B u ě t e j e n s v o r n í a p e v n í
a V a š e p r a v d a z v í t ě z í " .

L. Doležal

Z D Ě D O V Y K R O N I K Y

.....neb byla to krutá rána, která naň dolehla. Při všech ale starostech o příští bydlení se vzpomělo přece jen na ony kočující cikány a staletou cikánku. Ta která u rybníčka - jak by snad v předtuše blízkého nebezpečí - ony dva domky zažehnávala a lid při své prostomyslnosti přičítal jejich záchranu jen této cikánce. Ta zkazka dodnes mezi lidem žije.

Domek číslo 7. byl zbourán v roce 1957 pekařem F. Hlaváčkem a na jeho místě postaven zděný domek, který do nedávné doby si zachoval původní podobu.

Po vzoru jiných měst byla i v Novém Hrádku po roce 1848 zřízena " Národní garda " jejíž strážnice byla právě v domku čp 7 a věznicě snad měla zřízenou v domě čp. 8. Před touto strážnicí stály stráže a garda cvičila na prostoru před domkem poblíž rybníčka, který tam tehdy byl. Po krátkou dobu zastávali tito gardisté úlohu soudců a určovali a vykonávali rovněž sami trest, pravidelně tělesný. Cvičitelem gardistů byl tehdy bývalý desátník " zákonský Švorc " /odtud název " na zákoně " /, který sám osobně trestal a vyplácel prutem. Tresty se odbyvaly v neděli dopoledne, když lidé chodili z kostela a to na náměstí pod klenicí, kde stávala dřevěná lavice, odsouzence tam přivedli, přivázali na ni a započal výprask. Ženské byly často bity březovými metlami, ale někdy i prutem. Muže trestali lískovkou. / Zákonský Švorc nosil prý dvě šavle, aby lidé z něho měli strach a když šel k vydavači s kusem tak si je připnul /.

Ve strážnici v domku čp. 7 byly uloženy pušky gardistů a také tam byl umístěn " šraňk " k postavení pušek. Byl obarven bílo - červeně a pro pušky byly zářezy.

Pokračování příště .

N á v r h v o l e b n í h o p r o g r a m u
n a r o k 1 9 8 0 .

Návrh volebního programu na rok 1980 uzavřeného na počest
32 výročí Vítězného února a 35 výročí osvobození ČSR
a 63 výročí VŘSR.

- a/ v investiční akci Z - je uvažováno o vybudování kanalizací
v ulici Kleinově a v horní části ulice A.Kopeckého pod
Šibeníkem včetně úpravy veřejného osvětlení. Dále pak
projektový úkol mateřské školy s jídelnou pro ZDŠ
- b/ v technické vybavenosti sídliště chceme zajistit :
vybudování komunikací včetně chodníků, rozvodu elektřiny
a veřejného osvětlení na sídlišti u sokolovny a pod Šibeníkem
- c/ v neinvestiční části AZ
zařízení parku u MNV včetně chodníku a parkoviště osobních
aut u MNV
vysázení zeleně u MNV
pokračovat v úpravě místních komunikací ve spolupráci
s JZD Mezilesí

Nedílnou součástí socialistického závazku obce je plnění JPKVČ
/jednotný plán kulturně výchovné činnosti/, který je sestavován
ve spolupráci se společenskými organizacemi NF a místními zá-
vody, dále pak je to pomoc našim zemědělcům a sběr druhotných
surovin.

Závazek obce je poměrně obsáhlý. Kdo plnění předešlých roků sle-
duje, zjišťuje, že akce na zvelebení obce jsou plněny postupně
dle důležitosti a dle výhledového plánu obce. Pro další rozvoj
obce je však jedna zásadní podmínka : zájem všech občanů a je-
jich dobrá spolupráce.

V Ě T E Ž E :

- je možnost uzavření dohody na výkrm jatečního zvířectva za velmi výhodných podmínek? Informaci podá MNV
- byl ustaven Svaz na ochranu přírody? Každý občan se může stát ochránářem přírody. Informujte se na MNV.
- každý stavebník, který má ukončenou povolenou stavbu /od MNV, ONV/ je povinen zažádat příslušný NV o koladační řízení ?
- v roce 1980 k 1. listopadu, bude na území naší republiky provedeno sčítání lidu, domů a bytů. Vzhledem k tomu, že do tiskopisů pro sčítání budou mimo jiné uváděny údaje z občanských průkazů, je nutné, aby si každý občan zkontroloval, zda má správně uvedený záznam o trvalém pobytu t.j. místě bydliště, ulice a popisného čísla, neb případně záznam o pobytu přechodném. V případě chybějícího záznamu se do konce března t.r. dostavte na MNV k provedení opravy. Podrobnosti jsou uvedeny na vyhlášce MNV.
- koncem června 1980 proběhnou v naší obci oslavy 100 let založení Požárního sboru Nový Hrádek. Pro připravovanou výstavku prosíme o zapůjčení písemností, fotografií atd. z let minulých. Dokumentaci přijímá MNV proti potvrzení.
- dne 3. března 1980 ve 14 hodin v místním kině proběhne přednáška " VPT " přípravy obyvatelstva k civilní obraně. Přednáška je určena pro všechny důchodce, ženy mimo pracovní poměr /matky/ a občany, pro které MNV školení zajišťuje /pracovníci obchodu a služeb/.
- v měsíci březnu " měsíci požární ochrany " navštíví některé domácnosti členové prohlídkových skupin, aby provedli preventivní prohlídky komínů, topných těles, elektroinstalace, uložení popela atd. a dohodli s Vámi odstranění případných závad. Věříme, že se prohlídkové skupiny nesetkají s nepochopením některých občanů.

S P O L E Č E N S K Á K R O N I K A :

Všem našim občanům, kteří oslavili a oslaví svá významná životní jubilea blahopřejeme a přejeme hodně zdraví a spokojenosti .

Štěpánová Emilie	Nový Hrádek 123	4.1.1905	
Hartman František	Nový Hrádek 70	4.2.1905	
Kopecká Anežka	Nový Hrádek 90	11.2.1899	
Ježková Božena	Nový Hrádek	14.2.1903	/Krahulčí/
Drašnarová Anna	Nový Hrádek 223	19.2.1901	
Bitnarová Marie	Nový Hrádek 146	25.2.1901	
Čápová Anežka	Dlouhé 2	1.3.1893	
Dyntarová Františka	Nový Hrádek 260	10.3.1900	
Verner Alois	Nový Hrádek 292	12.3.1892	
Pařízková Marie	Nový Hrádek 26	15.3.1900	
Lepšová Marie	Nový Hrádek 187	20.3.1903	
Zelená Marie	Dlouhé 37	21.3.1903	
Teichmanová Marie	Nový Hrádek 273	23.3.1903	
Drašnarová Marie	Nový Hrádek 224	26.3.1904	
Cejnarová Anežka	Rzy 4	29.3.1904	

Na našem NV uzavřeli sňatek :

Eliška Lejповá Nový Hrádek a Miloš Umlauf Hronov II.

Novomanželům blahopřejeme .

Loučíme se se zemřelými :

Františkem Hartmanem

Františkou Hartmanovou

Anežkou Vondřejcovou

Janem Kubečkem

Š i r o k o ú h l é k i n o N o v ý H r á d e k

pro Vás na měsíc Březen 1980 připravilo:

- 1.3. Světáci - film ČSSR
- 1.3. Lišáci - Myšáci a Šibeničák - pohádka pro děti
- 5.3. Píseň pro Rafaela
- 8.3. Telefonické úplatky - film SSSR
- 8.3. Nazdar, kedlubny - pohádka pro děti
- 12.3. H l u b i n a - film USA
- 15.3. Lucie a zázraky - film ČSR
- 15.3. K l e o p a t r a - film USA
- 19.3. Božská Ema - nový český film
- 22.3. Vítr naděje - nový sovětský film
- 26.3. Lůžkový vůz - jugoslávský film
- 26.3. Hrst naděje - film NDR
- 29.3. Pohádky z tisíce a jedné noci - film ČSR
- 29.3. Malý unavený Joe - italský film

Změna programu vyhrazena